

Chceme
vedieť
viac

o budúcnosti
vzdelávania
na Slovensku

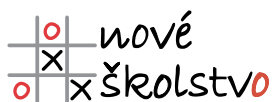
V diskusiách s verejnosťou upriamujeme pozornosť na deti

Správy zo stretnutí s učiteľmi a rodičmi

V KAMPANI CHCEME VEDIEŤ VIAC O BUDÚCNOSTI VZDELÁVANIA NA SLOVENSKU POKRAČUJEME V DISKUSIÁCH S VEREJNOSŤOU NA LOKÁLNEJ ÚROVNI. V MÁJI 2016 SME DISKUTOVALI SO ZÁSTUPCAMI UČITEĽOV I SAMOSPRÁVY V MESTE PEZINOK A V BRATISLAVE SME SA STRETLI S RODIČMI Z INICIATÍVY ZELENÁ STUŽKA

EDITOR: ZUZANA ZIMENOVÁ | NOVESKOLSTVO.SK & CHCEMEVEDIETVIAC.SK

KAMPAŇ REALIZUJE

KAMPAŇ V ROKU 2016 PODPORUJE

Potreba diskutovať o vzdelávaní je stále veľká

Už 25 rokov sa v našom školstve dejú väčšie či menšie zmeny bez toho, aby sa k nim mohli vyjadriť ľudia, ktorých sa bezprostredne týkajú. Aj to je dôvod, prečo sa pri uvažovaní o potrebnej premene vzdelávacieho systému nedostatočne zohľadňujú podnety zo školskej praxe a prečo nedochádza k naplneniu potrieb, záujmov a predstáv detí, rodičov, učiteľov a ďalších aktérov, ktorí do vzdelávania vstupujú.

Na Slovensku sa „reformné“ riešenia v oblasti vzdelávania prijímajú jednostranne, zhora nadol a formou presadzovania záujmov jedných skupín na úkor druhých. Preto sú mnohé opatrenia, ktoré sa v priebehu ostatných rokov v školstve zaviedli často nefunkčné a učelia, manažmenty škôl, zriaďovatelia, ale aj samotní žiaci a rodičia ich všelijako obchádzajú. Nie všetci sa pritom snažia hľadať výhody iba pre seba, oveľa viac je tých, ktorí supľujú nedokonalé vzdelávacie služby nad rámec svojich povinností a formálnych pravidiel.

Nie je zriedkavosťou, že učelia vytvárajú pre svojich žiakov učebné materiály a pomôcky takpovediac „na kolene“, pretože inú možnosť nemajú. V školách často kopírujú žiakom celé kapitoly z učebníc, pretože pre všetkých žiakov učebnice jednoducho nie sú k dispozícii. Mnohé obce a mestá doplácajú z pozície zriaďovateľov škôl na chod vzdelávacieho procesu zo zdrojov, ktoré by mohli a mali použiť na opravu ciest alebo rozvoj iných služieb. Rodičia taktiež prispievajú verejným školám z vlastného vrecka, a nielen na školské výlety a exkurzie pre deti, ale neraz aj na nákup bežného vybavenia. S problémami sa pasujú aj samotní žiaci, ktorí namiesto toho, aby zo vzdelávacieho systému profitovali, musia sa prispôbovať jeho prehlbujúcim sa deformitám, bez nároku na pomocnú ruku pri učení a pri prekonávaní prekážok v dospievaní.

Po vyše 25 rokoch premien vo vnútri vzdelávacieho systému nie je na Slovensku so vzdelávaním spokojný nikto – ani ministerstvo školstva, ani školy, ani zamestnávateľia budúcich absolventov týchto

škôl. Preto sa na Slovensku dnes už nehovorí iba o problémoch, ale hľadajú sa ich riešenia. Aj o tých je však potrebné spoločne diskutovať. Ku konsenzu, ktorý dokáže uspokojiť všetkých „hráčov“ vo vzdelávaní, totiž nemožno dospieť bez vzájomného počúvania sa, zladovania názorov a hľadania spoločných prienikov.

Štrajk učiteľov

Frustrácia ľudí v školstve je veľká a pochopiteľná. Pedagógovia nemajú vytvorené vhodné podmienky na to, aby sa mohli dostatočne svojim žiakom venovať. Rovnako vážna je aj situácia detí, od ktorých sa v školách očakáva výkon napriek tomu, že sa im pri učení neposkytne potrebná motivácia a individuálna podpora.

Na jeseň 2015 vyvrcholila táto frustrácia štrajkovou pohotovosťou učiteľov, ktorí v januári 2016 vstúpili do ostrého štrajku. Hlavné požiadavky štrajkujúcich učiteľov spočívali vo zvýšení tarifných platov o 140 eur od 1. februára 2016 a o 90 eur od 1. januára 2017. Učelia tiež požadovali navýšenie rozpočtu ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu na rok 2016 o 400 miliónov eur, ktoré by mali byť použité na vyrovnanie rozdielov medzi školami v oblasti ich materiálno-technického vybavenia. Tieto požiadavky učiteľov nie sú dodnes splnené.

V Pezinku spojil štrajk učiteľov a rodičov

V Pezinku sme boli s kampaňou Chceme vedieť viac po prvýkrát v apríli 2014.

Workshop, ktorý sme vtedy pre Pezinčanov pripravili, bol jedným z najpestrejších nielen z hľadiska zloženia účastníkov, ale aj vďaka ich aktivite. Preto nás zaujímalo, ako v Pezinku prebiehala „horúca štrajková zima“ o rok neskôr a ako v tejto napätej situácii ľudia v meste spolu komunikujú.

V Pezinku sa v januári 2015 zapojilo do štrajku 155 pezinských pedagógov a tri zo štyroch základných škôl. Zatvorené boli pezinské základné školy ZŠ na Kupeckého, ZŠ Na bielenisku a ZŠ na Fándlyho ulici. Ku štrajku sa pripojili aj základná umelecká škola Eugena Suchoňa, gymnázium, obchodná akadémia a stredná odborná škola na Komenského v Pezinku. V pezinskom okrese štrajkovalo celkovo štrnásť škôl.

Učiteľka zo ZŠ Kupeckého **Eva Čapkovičová** vysvetlila postoj pezinských učiteľov k štrajku nasledovne: „*Na našej škole to rozhodnutie štrajkovať vzniklo zdola. Rozprávali sme sa o tom, že stále sa od nás vyžaduje, aby boli učitelia trpezliví a aby čakali, že sa dlhodobé problémy v školstve budú riešiť. Sledovali sme Iniciatívu slovenských učiteľov, zapojili sme sa aj do ich akcií, ktoré sa diali už od jesene 2015 a súhlasili sme s ich požiadavkami, ktoré sa samozrejme netýkajú len zvyšovania plátov, tých problémov je oveľa viac.*“

Mesto Pezinok vyjadrilo na spoločnom stretnutí 19. januára 2016 s riaditeľmi škôl podporu štrajkujúcim učiteľom. „*Sme presvedčení, že štrajk, do ktorého sa zapojili tri zo štyroch pezinských základných škôl, je oprávnený a že ani jedna doterajšia vláda nerieši zásadným spôsobom problémy nášho školstva. Počujeme len výhovorky kompetentných vládnych a rezortných činiteľov a všetky problémy sa hádzajú na pleciah miest a obcí,*“ skonštatoval primátor Pezinka **Oliver Solga**.

Dňa 28. januára 2016 zorganizoval štrajkový výbor učiteľov v Pezinku neformálne stretnutie s rodičmi a širšou verejnosťou na Radničnom námestí pod názvom Šálka čaju s pezinskými učiteľmi. **Zuzana Balcová**, učiteľka ZŠ Na bielenisku vyjadrila presvedčenie, že bez podpory verejnosti sa v školstve veľa nezmení, preto treba hovoriť aj rodičmi a ďalšími obyvateľmi mesta: „*Chceli sme ľuďom vysvetliť dôvody, pre ktoré sme sa zapojili do štrajku. Nie sú to len tie dôvody, ktoré sa v médiách bežne prezentujú, ale chceli sme sa s rodičmi porozprávať aj o zložitej vnútornej situácii v školstve.*“ Podvečer sa učitelia a rodičia presunuli do malej sály Kultúrneho domu, kde pokračovali v diskusii, ktorú rámcovali nielen finančné požiadavky učiteľov, ale aj ďalšie problémy v školstve.

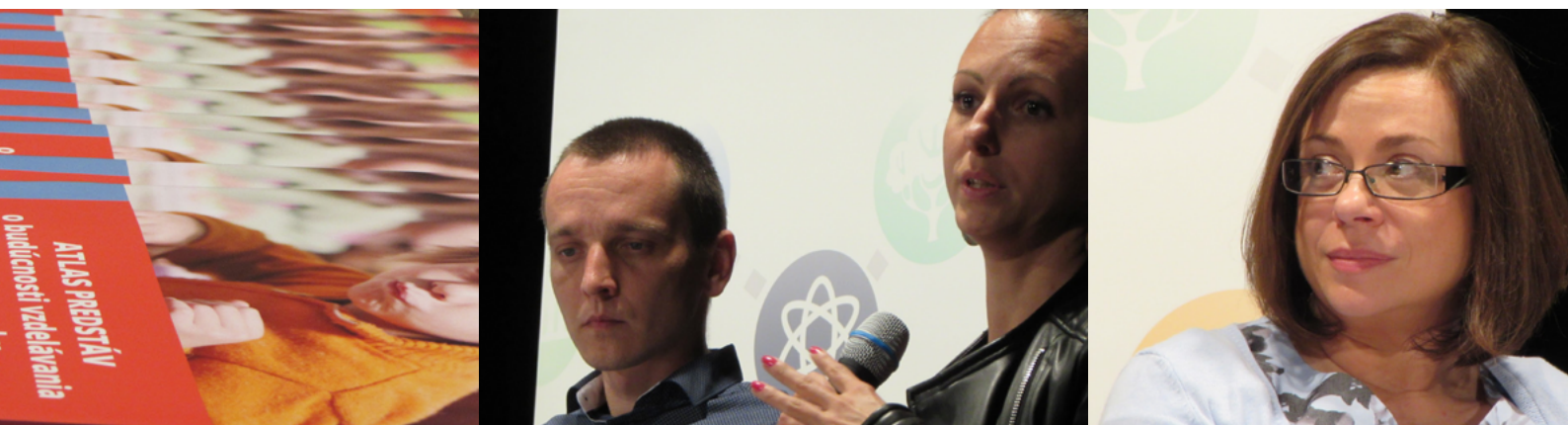
Dňa 2. februára 2016 sa v rámci štrajku učiteľov v Pezinku uskutočnila „živá reťaz“ ľudí nespokojných s aktuálnym stavom školstva na Slovensku.

Napriek tomu, že požiadavky učiteľov stále nie sú splnené, aktivity, podporujúce pedagógov v ich úsilí presadiť potrebné zmeny v školstve, v Pezinku neutíchajú. Naopak, akoby napätá situácia v školstve ľudí v Pezinku viac zomkla. Aj z tohto dôvodu nás v máji 2016 Pezinčania oslovili s pozvaním, aby sme sa s kampaňou Chceme vedieť viac zúčastnili jednej z ich priebežne pokračujúcich verejných diskusií o vzdelávaní.

V stredu 11. mája 2016 sme na pozvanie pezinskej samosprávy a štrajkového výboru učiteľov diskutovali s učiteľmi, rodičmi a obyvateľmi Pezinka nielen o tom, ako by mali vyzeráť dobré školy v budúcnosti, ale aj o tom, čo sa dá urobiť dnes, zajtra a v horizonte najbližších rokov na

úrovni lokálnej vzdelávacej politiky, aby mohli školy viac vychádzať v ústrety potrebám detí a ich rodičov a aby pri tom boli do úvahy brané a naplnené aj potreby učiteľov.

V dome kultúry sa š nami na spoločnej diskusii stretli zástupca primátora **Miloš Andel**, učiteľ zo ZŠ Fándlyho **Martin Dulaj**, ktorý je zároveň aj predsedom štrajkového výboru pezinských učiteľov, prof. **René Bílik**, vysokoškolský pedagóg Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity a viacerí učelia pezinských škôl a rodičia žiakov, ktorí tieto školy navštevujú. Za kampaň Chceme vedieť viac sa diskusie zúčastnili **Peter Drál**, **Elena Gallová Kriglerová** a **Zuzana Zimenová**.

Na stretnutí sme prezentovali predstavy slovenskej verejnosti o budúcnosti vzdelávania, ktoré sme nazbierali počas viac ako dvoch rokov trvania kampane. Spoločne s ďalšími účastníkmi fóra sme diskutovali o možnostiach spolupráce medzi samosprávami, školami a rodinami. Ukázalo sa, že otvorená komunikácia, pocit spolupatričnosti a istá zomknutosť pezinskej komunity sú silou, ktorá poháňa samosprávu i školy k spoločnému riešeniu problémov a motivuje ich trpezlivo hľadať kompromisy v prospech obyvateľov Pezinka a ich detí.

na to, že okrem chýbajúcich peňazí treba hľadať cesty aj na zlepšenie celkovej klímy v školách a na hľadanie nových prístupov k žiakom, ktoré im pomôžu zlepšovať sa v učení.

Je dôležité, aby sme si v procese premien vzdelávacieho systému, na prahu ktorých dnes Slovensko nevyhnutne stojí, kladli popri otázke odkiaľ vziať peniaze na zabezpečenie kvalitného vzdelávania kladli aj otázku, čo vlastne za kvalitné vzdelávanie považujeme. Popri požiadavke zvýšenia objemu financií, smerujúcich do školstva, je preto rovnako legitímna aj požiadavka hľadať pokúsiť sa odpovedať na problémy, týkajúce sa každodennej výučby – ako vytvoriť v školách pre každé dieťa podmienky, za ktorých bude úspešné; ako zmeniť obsah vzdelávania tak, aby bol nielen informačne bohatý, ale aj praktický a užitočný; ako rozpoznať a rozvinúť jedinečný potenciál detí a pri tom rešpektovať ich individuálne tempo v učení; ako premostiť školu s rodinou, aby navzájom komunikovali, vychádzali si v ústrety a sledovali spoločný cieľ – blaho detí a ich zdravý vývoj.

Ide o viac ako len o peniaze

Popri hlasoch učiteľov, ktorí poukazujú najmä na nízke finančné ohodnotenie svojej práce, sa čoraz viac ozývajú hlasy, ktoré upozorňujú na to, že hovoriť treba aj o veciach, ktoré ostali v štrajkových požiadavkách učiteľov opomenuté. Najmä rodičia a vzdelávací experti, ktorí poznajú problémy školstva priamo z terénu, poukazujú

Stretnutie s rodičmi zo Zelenej stužky

S podobnými otázkami sa na nás v apríli 2016 obrátili rodičia, združení okolo iniciatívy Zelená stužka. Táto iniciatíva vznikla ako spontánna reakcia rodičov na štrajk učiteľov. Rodičia žiakov viacerých bratislavských škôl, ktorí sa v rámci tejto iniciatívy dobrovoľne združujú, vyjadrujú rôznymi aktivitami podporu učiteľským požiadavkám. Zároveň majú aj vlastné predstavy o tom, čo treba v našich školách zlepšiť.

Na viacerých neformálnych stretnutiach sme sa s rodičmi rozprávali nielen o tom, akými formami možno zviditeľniť tlak verejnosti na potrebné zmeny v školstve, ale aj o tom, ako do tohto spoločenského pohybu zaangažovať väčší počet rodičov naprieč Slovenskom a ako uchopiť rodičovské predstavy o lepšom vzdelávaní do zrozumiteľných systémových návrhov.

Za týmto účelom sme spoločne zorganizovali vo štvrtok 12. mája 2016 otvorenú diskusiu s rodičovskou verejnosťou na spojenej škole Novohradská v Bratislave. Diskusia na tému „Aké by mohlo byť lepšie vzdelávanie pre naše deti.“

Aké by mohlo byť vzdelávanie pre naše deti

Spoločne s **Petrom Drálom** a **Zuzanou Zimenovou** z kampane Chceme viesť viac diskutoval na stretnutí s rodičmi aj **Vladimír Burjan**, vzdelávací expert a šéfredaktor časopisu DOBRÁ ŠKOLA. O tom, na čo je dobré vzdelávanie a čo možno považovať za kvalitnú školu, sa rozprúdila živá debata, v ktorej zaznelo množstvo veľmi praktických návrhov.

Zo spoločnej diskusie vyplynulo aj niekoľko myšlienok, ktoré rodičia vnímali ako dôležité tézy na sformulovanie vlastných požiadaviek.

1. **Zmyslom vzdelávania je umožniť každému človeku rozvinúť svoj jedinečný potenciál.** Škola by mala prispieť k tomu, aby deti mohli prežiť spokojný a naplnený život v spoločnosti.
2. **Chcieť sa učiť je pre človeka prirodzené.** Škola by mala v deťoch túžbu po poznaní a porozumení svetu rozvíjať, a nie tlačiť.
3. **Ľudia sú rôzni a rovnako rozmanité a zároveň jedinečné sú aj vzdelávacie cesty každého z nás.** Škola by mala podporovať v deťoch rôzne talenty a nadanie, pomáhať im prekonávať prípadné ťažkosti pri učení a budovať v nich zdravé sebadomie.
4. **Kvalitné učenie sa prebieha výhradne v pozitívnej atmosfére.** Škola by mala vytvárať prostredie vzájomnej dôvery, bezpečia, otvorenej komunikácie a spolupráce.
5. **Učíme sa od seba navzájom.** Vzdelávanie v školách je pre deti príležitosťou na interakcie s kultúrne, sociálne, vekovo a inak rôznorodými spolužiakmi a dospelými.
6. **Každý človek sa učí inak.** Škola by mala zohľadňovať špecifické vzdelávacie potreby každého dieťaťa, uplatňovať individuálny prístup a pomáhať všetkým deťom zlepšovať sa.
7. **Každý človek na svojej vzdelávacej ceste potrebuje sprievodcov.** Učitelia v školách by mali deťom ponúkať množstvo rôznorodých a zmysluplných podnetov, aktívne vytvárať tvorivé prostredie na učenie sa a poskytovať deťom motivujúcu spätnú väzbu.
8. **Celoživotné vzdelávanie je vecou osobnej zodpovednosti.** Škola by mala v deťoch rozvinúť pocit zodpovednosti za svoje vzdelávacie výsledky a podporiť u nich vytvorenie pozitívneho vzťahu k celoživotnému učeniu sa.
9. **Ak chceme žiť v spoločnosti, založenej na demokratických princípoch, slobode, osobnej zodpovednosti a spolupatričnosti k iným ľuďom, každý v nej musí nájsť zmysluplné uplatnenie.** Aj v školách by preto deti mali od malička zažívať pocity prijatia úspechu a radosti zo spoločného učenia sa.

V školách je preto potrebné:

- **podporovať v deťoch chuť učiť sa a rozvinúť potenciál každého z nich;**
- **rozlišovať rôzne vzdelávacie potreby učiacich sa a snažiť sa ich naplňať;**
- **poskytovať deťom aj učiteľom motivujúcu spätnú väzbu a podporu;**
- **vyvážiť tlak na individuálny výkon posilnením dôrazu na otvorenú komunikáciu, spoluprácu a budovanie vzťahov;**
- **učiteľov a rodičov podporovať v tom, aby boli vnímavými sprievodcami detí pri ich učení sa.**

Podobne ako v Pezinku, aj v Bratislave sme sa na spoločnej diskusii s verejnosťou zhodli na tom, že **viac peňazí v školstve nezdvihne automaticky kvalitu v školách, ale ak chceme mať lepšie školy, bez naliatia financií do školstva to nepôjde.**

Na to, aby sa vzdelávanie na Slovensku naozaj skvalitnilo, **školy je potrebné posilniť nielen finančne a materiálne, ale aj personálne a učiteľom zároveň ponúknuť kvalitný odborný servis**, aby dokázali svojich žiakov naučiť viac a zároveň v nich pestovať aj radosť z učenia.